

## LA RENDA SALARIAL A OSONA. ESTIMACIÓ, DISTRIBUCIÓ ESPACIAL I MESURES DE DESIGUALTAT

RAFA MADARIAGA  
JOAN CARLES MARTORI  
RAMON OLLER

Departament d'Economia, Matemàtica i Informàtica,  
Facultat d'Empresa i Comunicació, Universitat de Vic.  
Grup de Recerca en Distribució de la Població, l'Activitat i la Renda (DPAR)

*The wage income in Osona. Estimation, spatial distribution and inequality measures*

Aquest estudi analitza la distribució de la renda salarial a la comarca d'Osona, en comparació amb la resta de comarques de Catalunya i la seva distribució entre els municipis, utilitzant una base de dades original creada a partir de la informació sobre salaris de l'Enquesta d'Estructura Salarial i sobre la població dels censos de 1996 i 2001. La unitat espacial utilitzada, la secció censal, permet obtenir estimacions per als diferents àmbits geogràfics i calcular i descompondre índexs de desigualtat que mostren les característiques de les distribucions.

**Paraules clau:** distribució espacial de la renda, índexs de desigualtat, descomposició de la desigualtat.

*This study analyses the distribution of wage income in Osona, comparing it with the rest of Catalanian counties and focusing on its distribution among the municipalities. It uses a new data set created by matching wage information provided by the Wage Structure Survey and population information provided by 1996 and 2001 census. The spatial unit used, census tract, allows estimations for different geographical domains and to calculate and decompose inequality indices that make sense of the main characteristics of the distributions.*

**Keywords:** *Income spatial distribution, inequality indices, decomposition of inequality.*

### 1. Introducció

La gran majoria dels discursos sobre l'economia acostumen a obviar les diferències. Fer-ho d'aquesta manera facilita les coses (el ciutadà mitjà de la ciutat mitjana) i de vegades la comprensió dels arguments que es volen exposar. Però, en la gran majoria dels fenòmens econòmics, els ciutadans ocupen posicions ben diverses. Raons d'ordre pràctic fan del coneixement sobre la distribució personal i espacial de la renda un instrument de primer ordre. La planificació i gestió de les polítiques públiques (ensenyament, sanitat, serveis socials, habitatge protegit) i la prevenció de conflictes en demana un coneixement acurat.

El funcionament periòdic del sistema econòmic genera tres tipus de fluxos que permeten mesurar la seva activitat: un flux de béns i serveis produïts, un flux de rendes que reben els ciutadans i un flux de despeses que permeten als ciutadans comprar els productes. La valoració de l'activitat del sistema és bàsicament quantitativa: mesurem el valor final dels béns i serveis produïts, les rendes generades en forma de salaris i beneficis i els fluxos de consum de les famílies, inversions de les empreses i despeses de les administracions públiques. Aquestes són les tres vies que els economistes fan servir per quantificar l'activitat del sistema. Qualsevol d'aquestes vies permet obtenir el que s'anomena Renda Nacional o Producte

Interior Brut. Quantificar l'activitat d'agents, sectors i activitats tan nombroses i complexes és una tasca feixuga. Les tècniques de comptabilitat nacional són les que permeten establir uns criteris clars i compartits entre diversos països per mesurar la renda.

La desagregació d'aquestes dades «macroeconòmiques» permet analitzar la distribució de la renda segons diferents dimensions. El primer objectiu d'aquest estudi és analitzar la distribució espacial d'una part de la renda, la renda salarial, a la comarca d'Osona, comparant-la amb la de Catalunya i la resta de comarques i analitzant també la seva distribució dins de la comarca, entre els municipis. Per fer-ho, comptem amb una nova base de dades, creada i elaborada pel Grup de Recerca de Distribució de la Població, l'Activitat i la Renda (DPAR) de la Facultat d'Empresa i Comunicació de la Universitat de Vic. El segon objectiu de l'estudi és mesurar la desigualtat de la renda salarial entre comarques, municipis i seccions censals. Els estudis sobre la desigualtat espacial han tingut un important desenvolupament, tant a Espanya com a Catalunya, al caliu dels debats sobre els efectes de la política regional europea i sobre l'equilibri territorial.

El coneixement a Catalunya de la distribució comarcal de la renda és, en termes relatius, apreciable, gràcies a l'Anuari Econòmic Comarcal,<sup>1</sup> que estima des de 1994 el Valor Afegit Brut per càpita i per comarques. Aquest estudi analitza la distribució territorial de la renda salarial utilitzant una metodologia i unes dades diferents. Disposem d'una estimació estadística sobre la renda salarial anual que obtenen tots els ciutadans que resideixen a cada una de les seccions censals de Catalunya. Les seccions censals són les unitats administratives que utilitza el cens electoral per organitzar les eleccions i agrupen zones d'entre 500 i 2.000 ciutadans amb dret de vot. L'enllaç amb dades salarials provinents de l'Enquesta d'Estructura Salarial ens proporciona un mapa molt detallat dels nivells de renda salarial, amb unitats espacials molt petites que es poden agregar seguint diversos criteris. Aquesta variable i altres derivades ens permeten analitzar la distribució de la renda salarial de les comarques de Catalunya, centrant-nos en la comarca d'Osona i les seves principals ciutats i comparant-la amb la de les comarques del Bages i l'Anoia, properes i semblants en termes socioeconòmics.

L'article està organitzat de la següent manera: al proper apartat, el segon de l'article, s'explica la creació de la base de dades, explicitant la metodologia i els criteris emprats. El tercer apartat presenta una anàlisi de l'ocupació total a Catalunya, i la seva evolució i distribució comarcal en els dos períodes de referència, 1996 i 2001, per tal d'emmarcar l'anàlisi de la renda salarial per comarques. Es presenten les estimacions de la renda salarial mitjana de les comarques de Catalunya, tot centrant l'anàlisi a les d'Osona, el Bages i l'Anoia. El quart apartat analitza la distribució de la renda salarial de la comarca d'Osona per municipis,

1. L'anuari l'elaboren investigadors de la Universitat Autònoma de Barcelona i el Servei d'Estudis de la Caixa de Catalunya. Els anuaris estan disponibles a internet: <[http://www.caixacatalunya.es/CDA/caixacat/redirect.html?link=http://www.caixacatalunya.es/caixacat/es/ccpublic/particulars/publica/pb\\_aec.htm](http://www.caixacatalunya.es/CDA/caixacat/redirect.html?link=http://www.caixacatalunya.es/caixacat/es/ccpublic/particulars/publica/pb_aec.htm)> (consulta: octubre 2008)

Pel que fa a la comarca d'Osona, la informació socioeconòmica disponible és molt apreciable. Diverses institucions col·laboren en l'elaboració de l'Anuari Socioeconòmic d'Osona. <<http://www.caixamanlleu.es/anuari/default.htm>> (consulta: octubre 2008)

amb una especial atenció a les ciutats més poblades. El cinquè apartat se centra en la comparació de les capitals de les tres comarques (Vic, Manresa, Igualada) i el segon municipi més poblat de la comarca, Manlleu, analitzant les diferències entre les seccions censals que les formen. El sisè apartat presenta els índexs de desigualtat i els resultats obtinguts, destacant la variació de la desigualtat entre els dos períodes. I l'últim apartat resumeix les principals conclusions.

## 2. La creació de la base de dades

El mètode que ha permès l'elaboració de la base de dades ha estat l'enllaç de dades de l'Enquesta d'Estructura Salarial (EES) i del cens. Aquest darrer proporciona informació sobre el nombre d'ocupats, considerant les categories ocupacionals i el sector econòmic en el qual treballen els individus de cada secció censal.

L'Enquesta d'Estructura Salarial és una operació estadística d'abast europeu que porta a terme l'Institut Nacional de Estadística (INE) per estimar els diversos conceptes que aproximen els salaris, tenint en compte les ocupacions i els sectors econòmics.<sup>2</sup> Millora substancialment el coneixement sobre els salaris a Espanya i conté abundant informació sobre característiques dels individus (edat, gènere, formació, experiència laboral) i de les empreses que els contracten (propietat, mercats, dimensions). L'enquesta s'ha elaborat en tres períodes, 1995, 2002 i 2006. Hem utilitzat dues submostres de Catalunya de l'EES (1995-2002) per obtenir una matriu de salaris bruts anuals per a cada ocupació i per a cada sector productiu. Ambdues submostres són de mida considerable: 12.833 individus per a 1995 i 19.872 per a 2002. Hem seleccionat només els individus amb contracte indefinit, que han treballat tot l'any i que no han tingut baixes al llarg del període. Aquests criteris de selecció impliquen considerar la part més estable de la força de treball.

Les submostres permeten obtenir una estimació del salari anual mitjà per ocupació i sector per a ambdós períodes. La variable obtinguda és el salari mitjà anual base, sense complements salarials de cap tipus. S'exclouen les retencions a càrrec de l'IRPF i les cotitzacions a la Seguretat Social a càrrec dels treballadors, però no es tenen en compte les liquidacions de l'impost sobre la renda, ja que depenen de característiques individuals de les quals no tenim informació. Les dades estan expressades en euros del 2002, per la qual cosa hem actualitzat les dades originals de 1995 amb l'augment de l'IPC entre octubre de 1995 i octubre de 2002 disponible a la pàgina web de l'INE ([www.ine.es](http://www.ine.es)).

Obtingudes les dues matrius (1995-2002) de salaris anuals per a 8 ocupacions i 9 sectors econòmics, hem assignat a cada treballador el salari anual mitjà estimat corresponent, obtenint així per a cada secció censal la renda salarial total. Aquesta renda salarial total ha estat dividida pel nombre d'ocupats per als quals tenim informació salarial de cada secció censal per obtenir una renda salarial per

2. Es poden consultar les notes metodològiques de l'EES a: *Encuesta de Estructura Salarial 2002. Metodología* (sense data), [www.ine.es](http://www.ine.es).

ocupat per secció censal, que és la variable que hem utilitzat. La construcció de dades referides a Catalunya, les comarques i els municipis es porta a terme agrupant les seccions de cada un dels diferents àmbits. Les diferències entre les rendes salarials de cada àmbit geogràfic a cada període depenen de la composició d'ocupacions i sectors econòmics. Les diferències entre les estimacions de cada període depenen de les variacions en l'estructura de l'ocupació i de l'evolució dels salaris.

El procediment per a l'obtenció de la base de dades implica explicitar alguns criteris que cal tenir presents per la correcta interpretació dels resultats que presentem. Una primera qüestió són les dates. Les dades del cens corresponen als anys 1996 i 2001 i les dades salarials, a 1995 i 2002.

Una segona qüestió es refereix a les categories d'ocupats i assalariats. Assalariats són els individus que tenen un contracte de treball i que desenvolupen l'activitat per compte d'altri. Els ocupats inclouen els assalariats i els individus que desenvolupen una activitat econòmica per compte propi, bàsicament els autònoms. Atès que el cens només proporciona dades sobre el total d'ocupats, hem hagut d'assignar salaris a tots els ocupats. Per ponderar les implicacions cal tenir present que les taxes de salarització de la població ocupada a Catalunya van ser del 77,6% el 1996 i del 81,6% el 2001.

La tercera qüestió és el nivell de desagregació d'ocupacions i sectors econòmics emprats. El cens utilitza una classificació pròpia del que anomena «professions», diferent de la Clasificación Nacional de Ocupaciones (CNO 94), que és la classificació estàndard que fa servir l'INE. De la mateixa manera, el cens utilitza també una classificació pròpia de les branques d'activitat econòmica diferent de la Clasificación Nacional de Actividades Económicas (CNAE 93), que és la utilitzada per a les dades salarials. Hem enllaçat les dues classificacions seguint els criteris exposats a les taules 1 i 2 de l'Annex.

Per altra banda, tenint en compte les matrius de salaris i l'objectiu de comparar les dades dels dos períodes, hem hagut de limitar els salaris estimats a les cel·les ocupació-sector amb un nombre mínim d'individus. Algunes cel·les que presenten un nombre petit d'individus han estat eliminades. Els sectors M, N i O només van ser enquestats l'any 2002: hem eliminat aquests sectors per tenir dades comparables. Tot i així, cal tenir present que per al conjunt de seccions censals de Catalunya el nombre d'ocupats per als quals tenim informació salarial és del 75% per als dos períodes.

Una última qüestió és la relació entre la variable emprada, la renda salarial i la renda total. En termes agregats, la renda nacional es divideix en tres grans agregats: l'anomenada *Remuneració d'Assalariats*, que es correspon amb la renda salarial total; l'*Excedent Brut d'Explotació*, que suma les rendes provinents del capital, i els *Impostos sobre la Producció i la Importació*, que correspon a la part de la renda que capten les administracions públiques com a impostos. La variable sobre la qual centrem l'anàlisi és aproximadament la meitat de la renda total en el període analitzat. És a dir, estem analitzant només la distribució en el territori de la meitat de la renda total. Els altres conceptes inclosos en la renda total, bàsicament beneficis d'empreses, dividendes d'accions, ingressos financers i ingressos per la propietat, no es contemplen i la seva distribució pot tenir efectes significatius sobre la distribució que analitzem i la desigualtat que mesurem.

### 3. La renda salarial a les comarques de Catalunya. Osona, el Bages i l'Anoia

La taula 1 presenta les dades principals de població i ocupació per comarques dels anys 1996 i 2001, extretes dels censos corresponents, ordenades segons la població ocupada de l'any 2001. En el període de referència, la població de Catalunya va créixer un 4,16%, mentre que el nombre d'ocupats ho va fer un 27,69%. Aquestes variacions van comportar un important augment de les taxes d'activitat i d'ocupació.<sup>3</sup>

Pel que fa a la distribució comarcal, s'aprecia que les 17 primeres comarques de la taula concentren més del 90% de la població i l'ocupació total en els dos períodes. A més, les variacions de la població i de l'ocupació de les comarques esmentades són superiors a les de Catalunya. La població va créixer un 4,21% i el nombre d'ocupats, un 28,15%. Les dades mostren una forta concentració tant de la població com de l'ocupació, que, a més, ha augmentat durant el període.

Taula 1. Població i ocupació per comarques: 1996-2001.

COMARCA	OCUP96	% Ocupació	POB 96	OCUP01	% Ocupació	POB 01	Var. OCU%	Var. POB%
<b>Catalunya</b>	<b>2.204.652</b>		<b>6.090.040</b>	<b>2.815.126</b>		<b>6.343.110</b>	<b>27,69%</b>	<b>4,16%</b>
Barcelonès	738.197	33,48%	2.131.378	897.348	31,88%	2.093.670	21,56%	-1,77%
Vallès Occidental	249.627	11,32%	685.600	337.667	11,99%	736.682	35,27%	7,45%
Baix Llobregat	233.437	10,59%	643.419	319.021	11,33%	692.892	36,66%	7,69%
Maresme	116.390	5,28%	318.891	160.422	5,70%	356.545	37,83%	11,81%
Vallès Oriental	110.920	5,03%	285.129	151.935	5,40%	321.431	36,98%	12,73%
Tarragonès	61.890	2,81%	169.016	78.839	2,80%	181.374	27,39%	7,31%
Segrià	60.425	2,74%	163.691	72.946	2,59%	166.090	20,72%	1,47%
Bages	54.310	2,46%	152.586	69.498	2,47%	155.112	27,97%	1,66%
Gironès	51.732	2,35%	129.044	64.764	2,30%	136.543	25,19%	5,81%
Baix Camp	50.037	2,27%	140.540	63.495	2,26%	145.675	26,90%	3,65%
Osona	50.248	2,28%	122.923	60.663	2,15%	129.543	20,73%	5,39%
Selva	42.386	1,92%	104.833	51.956	1,85%	117.393	22,58%	11,98%
Garraf	32.884	1,49%	90.435	48.525	1,72%	108.194	47,56%	19,64%
Baix Empordà	36.813	1,67%	95.986	45.267	1,61%	102.566	22,96%	6,86%
Anoia	32.259	1,46%	86.964	42.821	1,52%	93.529	32,74%	7,55%
Alt Empordà	36.068	1,64%	93.172	42.695	1,52%	99.321	18,37%	6,60%
Alt Penedès	28.047	1,27%	73.196	36.697	1,30%	80.976	30,84%	10,63%
<b>Subtotal</b>	<b>1.985.670</b>	<b>90,07%</b>	<b>5.486.803</b>	<b>2.544.559</b>	<b>90,39%</b>	<b>5.717.536</b>	<b>28,15%</b>	<b>4,21%</b>
Baix Ebre	22.182	1,01%	65.879	27.282	0,97%	66.369	22,99%	0,74%
Baix Penedès	17.374	0,79%	47.550	26.713	0,95%	61.256	53,75%	28,82%
Montsià	18.824	0,85%	54.765	24.256	0,86%	57.550	28,86%	5,09%
Garrotxa	18.709	0,85%	46.708	22.161	0,79%	47.747	18,45%	2,22%
Alt Camp	12.370	0,56%	34.403	15.700	0,56%	35.635	26,92%	3,58%
Berguedà	12.922	0,59%	38.606	15.610	0,55%	37.995	20,80%	-1,58%
Noguera	12.316	0,56%	34.390	14.617	0,52%	34.744	18,68%	1,03%
Urgell	11.493	0,52%	30.181	13.479	0,48%	31.026	17,28%	2,80%

3. La taxa d'activitat es calcula dividint la població activa per la població de 16 anys i més. La taxa d'ocupació es calcula dividint la població ocupada per la població de 16 anys i més.

Continuació Taula 1								
COMARCA	OCUP96	% Ocupació	POB 96	OCUP01	% Ocupació	POB 01	Var. OCU%	Var. POB%
Pla d'Urgell	10.690	0,48%	23.833	12.886	0,46%	24.347	20,54%	2,16%
Ripollès	10.422	0,47%	26.365	12.055	0,43%	25.744	15,67%	-2,36%
Pla de l'Estany	9.482	0,43%	29.116	11.478	0,41%	29.723	21,05%	2,08%
Segarra	6.981	0,32%	17.407	8.578	0,30%	18.497	22,88%	6,26%
Alt Urgell	7.021	0,32%	19.006	8.205	0,29%	19.105	16,86%	0,52%
Ribera d'Ebre	7.054	0,32%	22.442	8.198	0,29%	21.656	16,22%	-3,50%
Conca de Barberà	6.441	0,29%	18.285	8.104	0,29%	18.766	25,82%	2,63%
Garrigues	6.515	0,30%	19.273	7.668	0,27%	18.999	17,70%	-1,42%
Cerdanya	5.149	0,23%	12.757	6.872	0,24%	14.158	33,46%	10,98%
Solsonès	4.419	0,20%	11.171	5.125	0,18%	11.466	15,98%	2,64%
Pallars Jussà	4.599	0,21%	12.817	4.860	0,17%	12.057	5,68%	-5,93%
Terra Alta	4.115	0,19%	12.584	4.686	0,17%	12.196	13,88%	-3,08%
Val d'Aran	3.138	0,14%	7.130	3.916	0,14%	7.691	24,79%	7,87%
Priorat	3.034	0,14%	9.212	3.769	0,13%	9.196	24,23%	-0,17%
Pallars Sobirà	2.387	0,11%	5.815	2.815	0,10%	6.174	17,93%	6,17%
Alta Ribagorça	1.345	0,06%	3.542	1.534	0,05%	3.477	14,05%	-1,84%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels censos 1996-2001.

La taula 2 presenta les estimacions de la renda salarial per ocupat a Catalunya i cadascuna de les 41 comarques expressades en euros de 2002. Les dues primeres columnes mostren la renda salarial corresponent a 1995 ordenada de forma descendent. Les dues següents, la renda salarial del 2002 ordenada amb el mateix criteri. Les dues últimes mostren, mantenint el criteri, la variació percentual entre els dos períodes.

Taula 2. Renda salarial per ocupat per comarques. 1995-2002. Euros de 2002.					
COMARCA	RS 95	COMARCA	RS 02	COMARCA	Var. RS %
Val d'Aran	24.106,33	Val d'Aran	22.519,79	Pallars Sobirà	-2,10%
Cerdanya	22.996,44	Pallars Sobirà	21.714,22	Terra Alta	-3,00%
Maresme	22.906,34	Pallars Jussà	21.552,77	Pallars Jussà	-3,88%
Alta Ribagorça	22.670,24	Alta Ribagorça	21.143,32	Ripollès	-4,66%
Barcelonès	22.665,47	Maresme	21.126,98	Urgell	-5,08%
Pallars Jussà	22.422,40	Pla de l'Estany	20.781,51	Pla de l'Estany	-5,19%
Pallars Sobirà	22.180,28	Cerdanya	20.762,74	Garrigues	-5,62%
Garraf	22.136,76	Garraf	20.688,44	Montsià	-6,40%
<b>Catalunya</b>	<b>21.949,20</b>	Ripollès	20.534,24	Alt Camp	-6,49%
Pla de l'Estany	21.919,62	Barcelonès	20.509,37	Berguedà	-6,52%
Alt Camp	21.904,14	Alt Camp	20.482,96	Garraf	-6,54%
Baix Penedès	21.882,45	Urgell	20.251,04	Val d'Aran	-6,58%
Ribera d'Ebre	21.770,24	Vallès Occidental	20.085,38	Alta Ribagorça	-6,74%
Segrià	21.760,94	<b>Catalunya</b>	<b>20.057,64</b>	Osona	-7,01%
Vallès Oriental	21.685,53	Garrigues	20.021,02	Vallès Occidental	-7,25%
Noguera	21.682,71	Berguedà	19.959,40	Alt Urgell	-7,46%
Vallès Occidental	21.654,30	Osona	19.953,82	Solsonès	-7,59%
Alt Empordà	21.630,25	Vallès Oriental	19.926,23	Maresme	-7,77%
Priorat	21.618,31	Pla d'Urgell	19.903,77	Baix Empordà	-7,79%

Continuació Taula 2					
COMARCA	RS 95	COMARCA	RS 02	COMARCA	Var. RS %
Gironès	21.612,32	Terra Alta	19.835,67	Pla d'Urgell	-7,84%
Pla d'Urgell	21.597,00	Segrià	19.769,14	Vallès Oriental	-8,11%
Ripollès	21.538,64	Baix Empordà	19.738,64	Baix Llobregat	-8,30%
Tarragonès	21.536,22	Baix Penedès	19.677,40	Bages	-8,36%
Baix Ebre	21.490,93	Gironès	19.670,10	Garrotxa	-8,48%
Conca de Barberà	21.471,32	Montsià	19.664,70	Segarra	-8,50%
Osona	21.458,99	Solsonès	19.655,75	<b>Catalunya</b>	<b>-8,62%</b>
Alt Penedès	21.452,46	Alt Urgell	19.616,31	Conca de Barberà	-8,88%
Anoia	21.431,40	Priorat	19.612,72	Gironès	-8,99%
Baix Camp	21.410,18	Ribera d'Ebre	19.599,93	Tarragonès	-9,04%
Baix Empordà	21.406,51	Tarragonès	19.589,17	Selva	-9,07%
Berguedà	21.350,45	Conca de Barberà	19.564,93	Baix Camp	-9,11%
Urgell	21.333,92	Alt Empordà	19.558,54	Segrià	-9,15%
Solsonès	21.270,24	Baix Camp	19.459,41	Priorat	-9,28%
Garrotxa	21.230,44	Garrotxa	19.429,53	Alt Penedès	-9,50%
Garrigues	21.213,61	Alt Penedès	19.415,04	Barcelonès	-9,51%
Alt Urgell	21.197,28	Baix Llobregat	19.400,77	Alt Empordà	-9,58%
Baix Llobregat	21.157,12	Noguera	19.347,49	Cerdanya	-9,71%
Bages	21.105,16	Bages	19.341,44	Ribera d'Ebre	-9,97%
Montsià	21.009,00	Anoia	19.288,61	Anoia	-10,00%
Selva	21.003,66	Baix Ebre	19.145,79	Baix Penedès	-10,08%
Segarra	20.847,15	Selva	19.099,08	Noguera	-10,77%
Terra Alta	20.450,17	Segarra	19.075,45	Baix Ebre	-10,91%

Font: Elaboració pròpia, EES 95, EES 02, Censos 1996-2001.

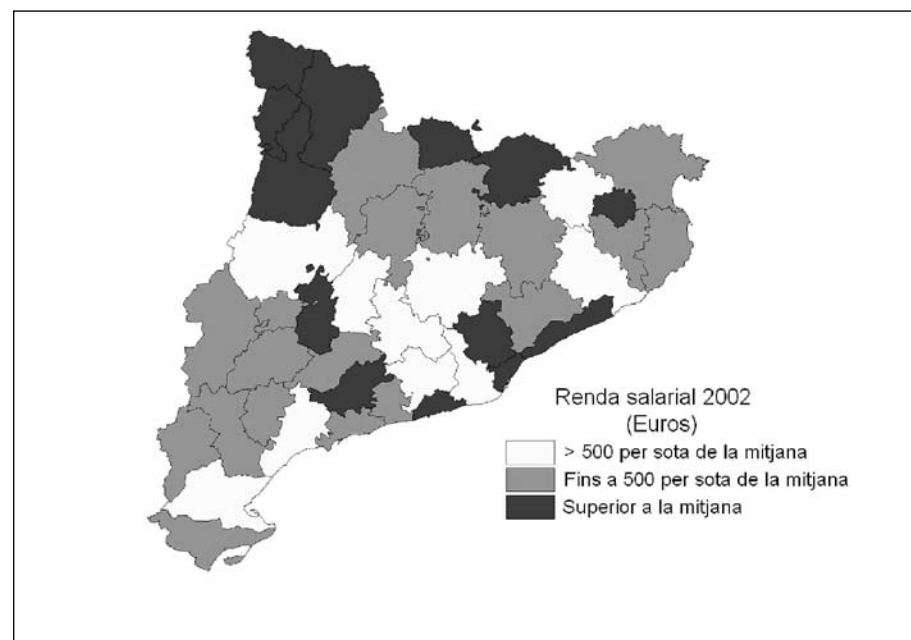
La primera qüestió que destaca és l'homogeneïtat de les rendes salarials comarcals. El rang o distància entre la renda salarial més elevada i la més petita és només de 3.656 euros el 1995 i encara menor, 3.444, el 2002. Es pot apreciar en segon lloc que s'ha produït una reducció de la renda salarial en termes reals. Aquesta reducció és, per a tot Catalunya, d'un 8,62%. Aquest resultat pot cridar l'atenció, però està en consonància amb l'evolució dels salaris reals que s'ha constatat en altres estudis i altres països i també amb un fenomen relacionat, com és la reducció de la participació dels salaris a la renda nacional. La qüestió ha generat un profund debat teòric amb importants implicacions per a la política econòmica.<sup>4</sup> Aquesta reducció de la renda salarial ha afectat totes les comarques de Catalunya i es mou entre el 10 i el 2%.

Les variacions de la renda salarial comarcal han implicat canvis en la posició relativa de les comarques. El 1995 només hi havia vuit comarques per sobre de la mitjana de Catalunya, de les quals només tres formaven part del grup de comarques amb més població i ocupació (Maresme, Barcelonès i Garraf). De la resta, dues, la Vall d'Aran i la Cerdanya, són comarques amb característiques peculiars i

4. Sobre el debat teòric de la determinació dels salaris, KATZ, F. L. AUTOR, D. «Changes in the wage structure and earnings inequality», A: ASHENFELTER, O. LAYARD, R. I CARD, D. *Handbook in Labor Economics*. Vol 3. Amsterdam: Elsevier, 1999. Sobre la participació dels salaris a la renda nacional: EUROPEAN COMMUNITIES. *Employment in Europe 2007*, 2007.

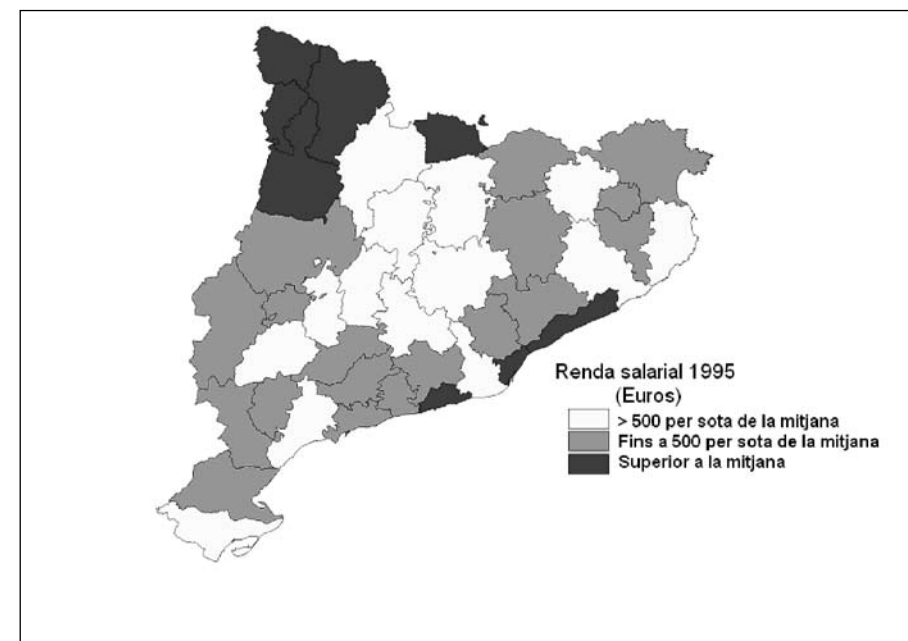
els dos Pallars i l'Alta Ribagorça són eminentment agrícoles. El 2002, cinc comarques més es troben per sobre de la mitjana. D'aquestes, només el Vallès Occidental forma part del grup de les comarques més poblades i amb més ocupació. A la part inferior de la distribució, en els dos períodes, destaca la presència de les comarques de la Selva, el Bages i el Baix Llobregat, importants en termes de població i ocupació. Destaca també la forta reducció a la comarca de l'Anoia, que va fer variar de manera important la seva posició relativa. Les figures 1 i 2 permeten apreciar gràficament la situació de cada any i les variacions de les posicions relatives. En totes dues hem representat les desviacions de la renda salarial de cada comarca respecte de la mitjana de Catalunya. Hem agrupat les comarques en tres trams: comarques amb rendes salarials superiors a la mitjana, comarques amb rendes salarials per sota de la mitjana i desviacions inferiors als 500 euros i comarques per sota de la mitjana i desviacions majors de 500 euros.

Figura 1. Renda salarial per comarques. 2002.



Font: Elaboració pròpia, EES 95, EES 02 i censos 1996-2001.

Figura 2. Renda salarial per comarques. 1995.



Font: Elaboració pròpia, EES 95, EES 02 i censos 1996-2001.

Pel que fa a les tres comarques de la Catalunya central, es pot apreciar a la taula 1 que formen part del grup de les comarques amb més població i ocupació, on ocupen posicions intermèdies. Les variacions de la població entre 1996 i 2001 ha sigut molt diferent; ha crescut més la menys poblada (l'Anoia) i menys la més poblada (el Bages), el que ha implicat una reducció de les diferències. Pel que fa a l'ocupació, cada comarca té entre l'1,5 i el 2,5% de l'ocupació total de Catalunya en els dos períodes. En aquest cas, el Bages i l'Anoia han crescut per sobre de la mitjana catalana, mentre que a Osona el nombre d'ocupats ha crescut menys.

Entre totes tres suposen, en els dos períodes, menys del 6% de la població catalana i tenen un nombre d'ocupats que suposa més del 6,1% del total de Catalunya. A la taula 2 es pot apreciar que la renda salarial de les tres comarques se situa, en els dos anys, per sota de la mitjana catalana. La comarca del Bages ha mantingut la seva posició entre els dos anys, mentre que l'Anoia i Osona mostren una evolució divergent. La forta reducció de la renda salarial de l'Anoia, superior a la reducció de Catalunya, l'ha situada als llocs inferiors el 2002. La reducció a Osona, inferior a la mitjana de Catalunya, ha implicat una millora de la seva posició relativa. Des d'una perspectiva complementària, la renda salarial mitjana del Bages era el 1995 un 96% de la de Catalunya i s'ha mantingut. La de l'Anoia ha passat del 97,6 al 96,2%. La d'Osona ha augmentat del 97,8 al 99,5%.



#### 4. La renda salarial a Osona

La taula 3 presenta les dades principals de població i ocupació dels 51 municipis de la comarca d'Osona ordenats de manera decreixent segons la població ocupada de l'any 2001. La tercera i sisena columnes presenten el percentatge d'ocupats a cada municipi del total de la comarca. Les dues últimes presenten la variació percentual de la població i del nombre d'ocupats.

El creixement del nombre d'ocupats ha estat superior al de la població, i això implica un augment de les taxes d'activitat i d'ocupació, un procés que, com ja hem comentat, ha afectat tot Catalunya i la majoria de comarques. Es pot apreciar, a més, que les variacions del nombre d'ocupats han estat més grans que els augments de la població a tots els municipis. Fins i tot en aquells municipis que han experimentat una reducció de la població (Prats de Lluçanès, Sant Quirze de Besora, Olost, Viladrau, Montesquiu, Oristà, Rupit i Pruit, Malla i Lluçà) ha augmentat el nombre d'ocupats.

Per altra banda, s'aprecia una forta concentració de la població i de l'ocupació. Els primers 21 municipis concentren més del 90% de la població i l'ocupació. Aquesta concentració ha augmentat durant el període analitzat. La població d'aquests municipis ha crescut més que la població total de la comarca. El mateix ha passat amb l'ocupació: als municipis assenyalats el creixement de l'ocupació ha estat superior al de la comarca.

Taula 3. Població i ocupació per municipis. Osona: 1996-2001

MUNICIPI	OCUP96	% Ocupació	POB 96	OCUP01	% Ocupació	POB 01	Var. OCU%	Var. POB %
<b>Osona</b>	<b>50.248</b>		<b>122.923</b>	<b>60.663</b>		<b>129.543</b>	<b>20,73%</b>	<b>5,39%</b>
Vic	12.225	24,33%	30.397	14.964	24,67%	32.703	22,40%	7,59%
Manlleu	6.723	13,38%	17.035	7.940	13,09%	17.532	18,10%	2,92%
Torelló	4.953	9,86%	11.952	5.707	9,41%	12.286	15,22%	2,79%
Tona	2.434	4,84%	5.765	3.051	5,03%	6.072	25,35%	5,33%
Centelles	2.158	4,29%	5.771	2.715	4,48%	5.822	25,81%	0,88%
Taradell	1.954	3,89%	4.755	2.615	4,31%	5.270	33,83%	10,83%
Roda de Ter	2.053	4,09%	5.002	2.379	3,92%	5.210	15,88%	4,16%
Balenyà	1.254	2,50%	3.025	1.600	2,64%	3.213	27,59%	6,21%
Masies de Voltregà	1.133	2,25%	2.585	1.437	2,37%	2.873	26,83%	11,14%
Sant Hipòlit de Voltregà	1.138	2,26%	2.909	1.370	2,26%	3.047	20,39%	4,74%
Prats de Lluçanès	1.252	2,49%	2.790	1.304	2,15%	2.687	4,15%	-3,69%
Sant Julià de Vilatorrada	890	1,77%	2.063	1.231	2,03%	2.414	38,31%	17,01%
Seva	930	1,85%	2.238	1.198	1,97%	2.578	28,82%	15,19%
Sant Pere de Torelló	918	1,83%	2.135	1.063	1,75%	2.188	15,80%	2,48%
Santa Eugènia de Berga	805	1,60%	1.905	1.011	1,67%	1.973	25,59%	3,57%
Santa Maria de Corcó	863	1,72%	2.038	984	1,62%	2.165	14,02%	6,23%
Calldetenes	782	1,56%	1.802	963	1,59%	1.998	23,15%	10,88%
Gurb	796	1,58%	1.823	894	1,47%	1.955	12,31%	7,24%
Sant Quirze de Besora	828	1,65%	2.011	890	1,47%	1.970	7,49%	-2,04%
Folgueroles	559	1,11%	1.322	845	1,39%	1.693	51,16%	28,06%
Sant Vicenç de Torelló	675	1,34%	1.725	798	1,32%	1.806	18,22%	4,70%

Continuació Taula 3								
MUNICIPI	OCUP96	% Ocupació	POB 96	OCUP01	% Ocupació	POB 01	Var. OCU%	Var. POB %
<b>Subtotal</b>	<b>45.323</b>	<b>90,20%</b>	<b>111.048</b>	<b>54.959</b>	<b>90,60%</b>	<b>117.455</b>	<b>21,26%</b>	<b>5,77%</b>
Olost	447	0,89%	1.204	530	0,87%	1.158	18,57%	-3,82%
Sant Bartomeu del Grau	553	1,10%	1.215	522	0,86%	1.106	-5,61%	-8,97%
Santa Eulàlia de Riuprimer	355	0,71%	845	430	0,71%	863	21,13%	2,13%
Viladrau	345	0,69%	866	391	0,64%	863	13,33%	-0,35%
Montesquiu	344	0,68%	850	389	0,64%	822	13,08%	-3,29%
Sant Martí de Centelles	281	0,56%	683	352	0,58%	772	25,27%	13,03%
Masies de Roda	262	0,52%	637	341	0,56%	710	30,15%	11,46%
Oristà	262	0,52%	665	275	0,45%	633	4,96%	-4,81%
Sant Boi de Lluçanès	236	0,47%	565	266	0,44%	566	12,71%	0,18%
Muntanyola	124	0,25%	242	178	0,29%	341	43,55%	40,91%
Rupit i Pruit	149	0,30%	357	173	0,29%	341	16,11%	-4,48%
Perafita	135	0,27%	319	157	0,26%	356	16,30%	11,60%
Tavernoles	108	0,21%	241	155	0,26%	273	43,52%	13,28%
Collsuspina	106	0,21%	246	152	0,25%	268	43,40%	8,94%
Vilanova de Sau	119	0,24%	311	148	0,24%	332	24,37%	6,75%
Malla	114	0,23%	255	127	0,21%	239	11,40%	-6,27%
Alpens	110	0,22%	256	126	0,21%	278	14,55%	8,59%
Lluçà	115	0,23%	272	119	0,20%	267	3,48%	-1,84%
Orís	94	0,19%	230	104	0,17%	248	10,64%	7,83%
Santa Cecília de Voltregà	90	0,18%	199	102	0,17%	206	13,33%	3,52%
Brull, el	77	0,15%	196	89	0,15%	186	15,58%	-5,10%
Espinelles	68	0,14%	175	87	0,14%	184	27,94%	5,14%
Sora	60	0,12%	181	80	0,13%	182	33,33%	0,55%
Santa Maria de Besora	74	0,15%	166	78	0,13%	178	5,41%	7,23%
Vidrà	68	0,14%	172	72	0,12%	163	5,88%	-5,23%
Tavertet	48	0,10%	133	69	0,11%	146	43,75%	9,77%
Sant Martí d'Albars	58	0,12%	125	62	0,10%	134	6,90%	7,20%
Sant Agustí de Lluçanès	47	0,09%	105	52	0,09%	105	10,64%	0,00%
Sant Sadurní d'Osormort	36	0,07%	74	39	0,06%	81	8,33%	9,46%
Sobremunt	40	0,08%	90	39	0,06%	87	-2,50%	-3,33%
<b>Subtotal</b>	<b>4.925</b>	<b>9,80%</b>	<b>11.875</b>	<b>5704</b>	<b>9,40%</b>	<b>12.088</b>	<b>15,82%</b>	<b>1,79%</b>

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades dels censos 1996-2001.

La taula 4 presenta, ordenades en sentit descendent, les estimacions de la renda salarial per als dos períodes i les taxes de variació corresponents.

Es pot apreciar en primer lloc una reducció de la renda salarial en termes reals. Per al conjunt de la comarca, aquesta reducció ha estat del 7,01%, inferior a la que ha experimentat Catalunya en el mateix període (Taula 2: 8,62%). Aquesta reducció ha afectat la gran majoria dels municipis analitzats; la renda salarial només ha augmentat en deu municipis. Només dos tenen una població considerable, Sant Julià de Vilatorrada i Prats de Lluçanès. Aquesta reducció generalitzada ha modificat la distribució de la renda salarial entre els municipis. Per una banda, el rang, la distància entre el valor major i el valor menor, que era de 7.157 euros el 1995, va augmentar a 9.660 el 2002. Per altra banda, s'han produït algunes modificacions importants de les posicions relatives. Dels deu municipis que ocupaven les

posicions superiors el 1995, només quatre (el Brull, Malla, Tavèrnoles i Tavertet) es mantenen en aquestes posicions el 2002. Dels deu municipis que ocupaven les posicions inferiors el 1995, només dos (Sora i Santa Eulàlia de Riuprimer) es mantenen en aquestes posicions el 2002.

Pel que fa als set municipis més grans de la comarca, amb poblacions superiors als 5.000 habitants el 2001 (per ordre, Vic, Manlleu, Torelló, Tona, Centelles, Taradell i Roda de Ter) es pot apreciar que la renda salarial en termes reals s'ha reduït més que al conjunt de la comarca, amb l'excepció de Torelló. És especialment significativa la reducció a Roda de Ter (11,85%), superior també a l'experimentada per Catalunya en el mateix període. Pel que fa a les posicions relatives, el 1995 tres d'aquests municipis (Centelles, Vic i Taradell) se situaven per sobre de la mitjana d'Osona i quatre (Tona, Manlleu, Roda de Ter i Torelló), per sota. El 2002, només Torelló ha passat a situar-se per sobre de la mitjana osonenca, gràcies a la reducció inferior a la mitjana.

El 1995 dos d'aquests municipis, Vic i Centelles, tenen una renda salarial superior a la de Catalunya, Taradell se situa al mateix nivell i la resta presenten valors inferiors. El 2002, Torelló, Taradell i Centelles tenen rendes salarials superiors a la de Catalunya.

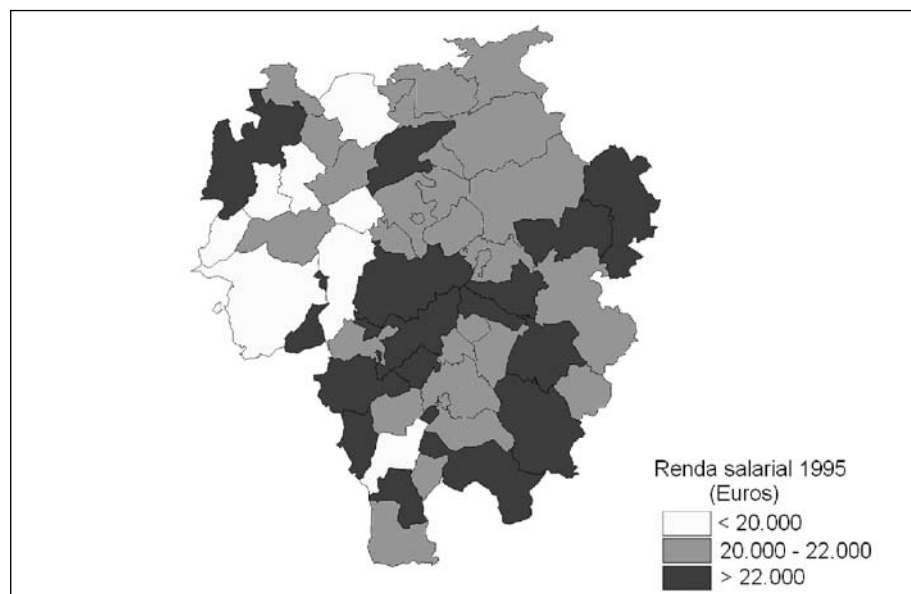
MUNICIPI	RS 95	MUNICIPI	RS 02	MUNICIPI	Var. RS %
Brull, el	26.445,46	Alpens	26.652,42	Alpens	22,46%
Sant Sadurní d'Osormort	24.198,78	Rupit i Pruit	24.974,46	Rupit i Pruit	11,49%
Malla	24.105,05	Malla	24.400,87	Prats de Lluçanès	8,90%
Collsuspina	24.004,17	Brull, el	24.008,22	Vidrà	8,04%
Gurb	23.949,18	Tavèrnoles	23.620,51	Perafita	7,91%
Tavèrnoles	23.524,85	Tavertet	22.977,73	Sant Martí d'Albars	5,45%
Tavertet	23.095,42	Gurb	22.688,33	Sant Boi de Lluçanès	4,92%
Orís	23.051,15	Sant Boi de Lluçanès	22.574,01	Sant Julià de Vilatorca	4,71%
Viladrau	22.800,05	Vidrà	22.566,93	Malla	1,23%
Lluçà	22.547,24	Sant Julià de Vilatorca	22.551,05	Tavèrnoles	0,41%
Muntanyola	22.439,82	Collsuspina	21.904,26	Balenya	-0,48%
Rupit i Pruit	22.400,41	Sta. Cecília de Voltregà	21.488,85	Tavertet	-0,51%
Folgueroles	22.318,40	Santa Maria de Corcó	21.228,46	Sant Quirze de Besora	-0,62%
<b>Centelles</b>	22.191,11	St. Sadurní d'Osormort	21.159,00	Oristà	-0,70%
<b>Vic</b>	22.149,95	Masies de Roda	21.146,74	Sta. Cecília de Voltregà	-1,16%
St. Agustí de Lluçanès	21.999,53	Prats de Lluçanès	21.131,16	Santa Maria de Corcó	-2,05%
Masies de Roda, les	21.970,04	Sant Martí d'Albars	21.005,45	Sobremunt	-2,58%
<b>Taradell</b>	21.951,79	Folgueroles	20.982,21	Montesquiu	-3,15%
Espinelves	21.938,98	Perafita	20.814,51	Masies de Roda	-3,75%
Alpens	21.764,36	Espinelves	20.528,12	Calldetenes	-4,28%
Masies de Voltregà	21.745,60	Sant Quirze de Besora	20.504,71	<b>Torelló</b>	-4,42%
Sta. Cecília de Voltregà	21.740,53	Calldetenes	20.462,92	Sant Bartomeu Grau	-4,61%
Santa Maria de Corcó	21.672,53	Viladrau	20.284,40	Gurb	-5,26%
Sant Julià de Vilatorca	21.537,21	<b>Torelló</b>	20.222,51	Folgueroles	-5,99%
Sant Boi de Lluçanès	21.514,94	<b>Taradell</b>	20.206,07	Seva	-6,09%
<b>OSONA</b>	<b>21.458,99</b>	<b>Centelles</b>	20.145,08	Sant Pere de Torelló	-6,37%

MUNICIPI	RS 95	MUNICIPI	RS 02	MUNICIPI	Var. RS %
<b>Tona</b>	21.426,01	Seva	20.053,51	Espinelves	-6,43%
Calldetenes	21.377,76	Lluçà	20.046,15	Olost	-6,56%
Seva	21.353,57	<b>Vic</b>	19.956,57	St. Hipòlit de Voltregà	-6,93%
<b>Manlleu</b>	21.304,43	<b>OSONA</b>	<b>19.953,82</b>	<b>OSONA</b>	<b>-7,01%</b>
<b>Roda de Ter</b>	21.298,27	Balenya	19.713,43	<b>Taradell</b>	-7,95%
Santa Maria de Besora	21.211,21	St. Hipòlit de Voltregà	19.590,95	<b>Manlleu</b>	-8,33%
Vilanova de Sau	21.163,59	<b>Manlleu</b>	19.529,53	Sant Vicenç de Torelló	-8,33%
<b>Torelló</b>	21.157,71	Montesquiu	19.509,75	Vilanova de Sau	-8,49%
St. Hipòlit de Voltregà	21.048,69	<b>Tona</b>	19.473,02	Collsuspina	-8,75%
Sant Vicenç de Torelló	20.992,24	Vilanova de Sau	19.366,83	<b>Tona</b>	-9,12%
Sant Martí de Centelles	20.902,67	Masies de Voltregà	19.336,02	Brull, el	-9,22%
Vidrà	20.887,37	Oristà	19.253,76	Sant Martí de Centelles	-9,22%
Sta. Eugènia de Berga	20.866,92	Sant Vicenç de Torelló	19.243,09	<b>Centelles</b>	-9,22%
Sant Quirze de Besora	20.631,78	Sobremunt	19.193,17	<b>Vic</b>	-9,90%
Sant Pere de Torelló	20.438,85	Sant Pere de Torelló	19.136,22	Viladrau	-11,03%
Olost	20.402,08	Olost	19.062,73	Masies de Voltregà	-11,08%
Montesquiu	20.144,28	Sant Martí de Centelles	18.976,18	Lluçà	-11,09%
S. Eulàlia de Riuprimer	20.092,19	Orís	18.901,62	<b>Roda de Ter</b>	-11,85%
Sant Martí d'Albars	19.919,22	Muntanyola	18.836,13	Sta. Eugènia de Berga	-12,43%
Balenya	19.807,57	<b>Roda de Ter</b>	18.774,74	St. Sadurní d'Osormort	-12,56%
Sobremunt	19.700,47	Sant Bartomeu Grau	18.582,33	Sora	-13,17%
Sora	19.675,16	St. Agustí de Lluçanès	18.467,62	S. Eulàlia de Riuprimer	-15,43%
Sant Bartomeu Grau	19.480,87	Sta. Eugènia de Berga	18.274,15	St. Agustí de Lluçanès	-16,05%
Prats de Lluçanès	19.404,40	Santa Maria de Besora	17.317,04	Muntanyola	-16,06%
Oristà	19.389,98	Sora	17.083,24	Orís	-18,00%
Perafita	19.288,15	S. Eulàlia de Riuprimer	16.992,43	Santa Maria de Besora	-18,36%

Font: Elaboració pròpia, EES 95, EES 02, Censos 1996-2001.

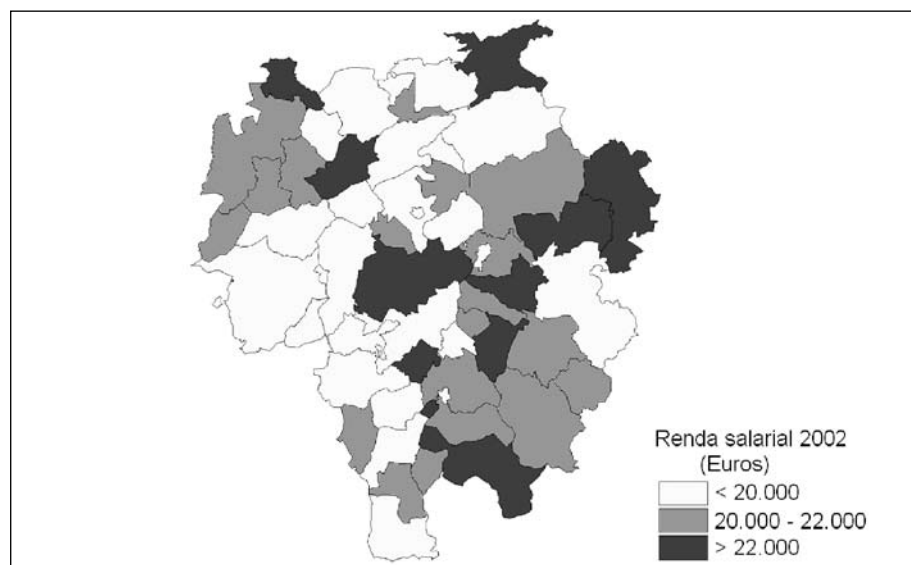
Les figures 3 i 4 permeten apreciar gràficament la distribució de la renda salarial als municipis de la comarca d'Osona, per als dos períodes, agrupats en tres trams (la figura 1 de l'Annex mostra el mapa de referència).

Figura 3. Renda salarial per municipis. Osona 1995.



Font: Elaboració pròpia, EES 95, EES 02 i censos 1996-2001.

Figura 4. Renda salarial per municipis. Osona 2002.



Font: Elaboració pròpia, EES 95, EES 02 i censos 1996-2001.

### 5. La renda salarial dels municipis: Igualada, Manlleu, Manresa i Vic

En aquesta secció ens centrem en l'anàlisi de la renda salarial de les dues ciutats més grans d'Osona comparant-les amb les capitals de les comarques del Bages i l'Anoia. La taula 5 presenta les dades d'ocupació, població i renda salarial per als dos períodes i les taxes de variació de les variables.

Taula 5. Població, ocupació i renda salarial per ocupat per municipis. 1995-2002.

CIUTAT	OCUP96	POB96	RS 95	OCUP01	POB01	RS 02	Var. OCU %	Var. POB %	Var. RS %
Igualada	12.256	32.512	22.573	15.358	33.049	20.417	25,31%	1,65%	-9,55%
Manlleu	6.723	17.035	21.304	7.940	17.532	19.530	18,10%	2,92%	-8,33%
Manresa	23.210	64.385	21.487	28.306	63.981	19.688	21,96%	-0,63%	-8,37%
Vic	12.225	30.397	22.150	14.964	32.703	19.957	22,40%	7,59%	-9,90%

Font: Elaboració pròpia, EES 95, EES 02 i censos 1996-2001.

En primer lloc es pot apreciar una evolució de la població divergent. En un període en què la població de Catalunya va experimentar un creixement del 4,16%, Vic va experimentar un creixement significativament superior, Igualada i Manlleu van créixer, però menys que Catalunya, i Manresa va reduir la seva població. Per altra banda, aquestes dades contrasten també amb l'evolució comarcal (Taula 1). Tot i que la població del Bages va créixer per sota de la mitjana catalana, la capital va experimentar una reducció, tot i que petita, de la població. Mentre la població de la comarca de l'Anoia va créixer per sobre de la mitjana catalana, la població de la capital va augmentar menys. Mentre el creixement de la població a Osona va ser superior al de Catalunya, Vic va créixer més que la comarca i Manlleu, menys.

Les tres ciutats van experimentar un important creixement del nombre d'ocupats, en línia amb l'evolució de Catalunya, encara que més petit. Per altra banda, aquest creixement a les ciutats ha estat menor que el corresponent a les comarques, amb l'excepció de Vic, on el nombre d'ocupats creix més que a Osona. L'efecte sobre les taxes d'activitat i ocupació també es va donar a les ciutats analitzades.

Pel que fa a la renda salarial en termes reals, la taula mostra escasses diferències entre les quatre ciutats. El 1995, la diferència entre la renda salarial major i la menor és només un 5,9% d'aquesta última. Aquesta distància s'ha reduït al 4,5% el 2002. A més, aquestes dades són molt properes a la mitjana de Catalunya. El 1995, la renda salarial d'Igualada, la més gran, és només un 2,8% superior a la mitjana de Catalunya. La de Manlleu, la més petita, és només un 2,9% inferior. Aquestes diferències s'han escurçat el 2002, essent la d'Igualada un 1,8% superior a la mitjana catalana i la de Manlleu, un 2,7% inferior. El 1995 Igualada i Vic tenien una renda salarial superior a la mitjana de Catalunya, mentre Manresa i Manlleu se situaven per sota. El 2002, només Igualada es manté per sobre de la mitjana.

Un segon aspecte és la reducció de la renda salarial en termes reals per a les quatre poblacions. Aquesta reducció és inferior a l'experimentada a Catalunya (8,62%) a Manlleu i Manresa, però superior a Igualada i Vic. Les reduccions de Manresa i Igualada són molt properes a les corresponents al Bages (8,36%) i



l'Anoia (10%), però les reduccions a Manlleu i Vic són superiors a la d'Osona. Tot i aquestes variacions, les posicions relatives s'han mantingut invariables entre els dos períodes.

En el cas de les ciutats, analitzem també la renda salarial de les seccions censals que les constitueixen. La taula 6 presenta les dades bàsiques per a cadascuna de les ciutats. El quadre conté el nombre de seccions, les rendes salarials mínima, màxima i mitjana de la ciutat i el rang de variació per a cada període. Per apreciar la desigualtat entre unes seccions i altres en cada ciutat, hem calculat, per a cada període, la distància entre la mínima i la mitjana (DRM1) i la distància entre la màxima i la mitjana (DRM2) com a percentatges de la mitjana. També hem calculat per a cada secció censal la variació percentual de la renda salarial entre l'any 1995 i el 2002; a les últimes tres files de la taula presentem per a cada ciutat el valor mínim, el màxim i la mitjana d'aquestes variacions.

Taula 6. Població, ocupació i renda salarial per ocupat per municipis. 1995-2002.				
	Igualada	Manlleu	Manresa	Vic
Nre. Seccions 96	25	11	52	22
RS 95 Mínima	19.399,52	19.729,50	17.984,55	18.833,76
DRM1%	14,06%	7,39%	16,30%	14,97%
<b>RS 95 Mitjana</b>	<b>22.572,79</b>	<b>21.304,43</b>	<b>21.486,58</b>	<b>22.149,95</b>
DRM2%	8,37%	18,17%	22,68%	23,58%
RS 95 Màxima	24.462,20	25.175,98	26.360,59	27.373,91
Rang	5.062,68	5.446,48	8.376,04	17.373,91
Nre. Seccions 01	24	11	51	23
RS 02 Mínima	16.592,54	18.045,83	16.354,77	15.680,53
DRM1%	18,73%	7,60%	16,93%	21,43%
<b>RS 02 Mitjana</b>	<b>20.416,56</b>	<b>19.529,53</b>	<b>19.688,42</b>	<b>19.956,57</b>
DRM2%	10,44%	14,88%	22,45%	27,09%
RS 02 Màxima	22.548,15	22.435,79	24.107,83	25.362,56
Rang	5.955,61	4.389,96	7.753,06	9.682,04
Var. Mínima RS %	0,25%	1,59%	-1,16%	-1,66%
<b>Var. Mitjana RS %</b>	<b>-9,55%</b>	<b>-8,33%</b>	<b>-8,37%</b>	<b>-9,90%</b>
Var. Màxima RS %	-18,73%	-12,90%	-16,49%	-17,87%

Font: Elaboració pròpia, EES 95, EES 02 i censos 1996-2001.

L'any 1995 els rangs, és a dir, les diferències entre la renda salarial mínima i màxima, són considerablement més grans a Manresa i Vic. Aquestes dues ciutats també presenten una diferència més gran quan comparem el mínim i el màxim amb la mitjana. Per exemple, a Manresa, la renda salarial més petita és un 16,3% inferior a la mitjana de la ciutat. A l'altra banda de la distribució, la renda salarial màxima és un 23,53% superior a la mitjana de la ciutat a Vic i un 22,68% a Manresa.

Si comparem l'any 1995 i el 2002, els rangs i les distàncies a la part alta de la distribució han augmentat a Igualada i a Vic i s'han reduït a Manlleu i a Manresa. En canvi, les distàncies a la part baixa de la distribució han augmentat a totes les ciutats i especialment a Igualada i a Vic. Així, el 2002, a Vic la secció censal amb la renda salarial més petita se situa un 21,43% per sota de la mitjana de la ciutat. A Igualada, aquesta diferència és del 18,73%. A l'altra banda de la distribució, la

renda salarial més gran de Vic és més del 27% superior a la mitjana de la ciutat. En el cas de Manresa, la distància és del 22,45%.

Les tres últimes files de la taula mostren que les variacions mitjanes de la renda salarial a les ciutats es troben entre el -8 i el -10%; en canvi, al si de les ciutats hi ha seccions que han experimentat reduccions més grans. A Igualada, la secció censal on la renda salarial ha disminuït més ho ha fet d'un 18,73%. A Vic, la disminució més gran ha estat del 17,87%; a Manresa, del 16,49%, i a Manlleu, del 12,9%. Per altra banda, també trobem a cada ciutat seccions amb disminucions menors que les corresponents a les ciutats. Fins i tot hi ha dues seccions censals, una a Igualada i una altra a Manlleu, on la renda salarial ha augmentat lleugerament.

Les figures 5, 6, 7 i 8 permeten apreciar gràficament la distribució de la renda salarial a les ciutats i les variacions. A cadascuna, hem representat la renda salarial per les seccions censals, per als dos períodes, en tres trams.

Figura 5. Igualada: renda salarial per seccions censals. 1995-2002.

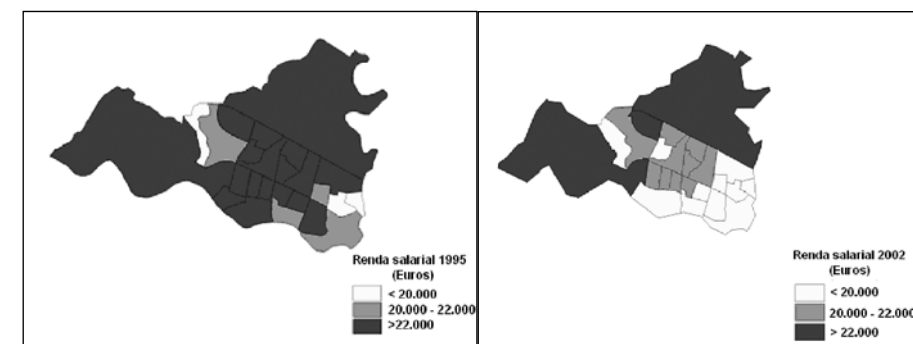


Figura 6. Manlleu: renda salarial per seccions censals. 1995-2002.

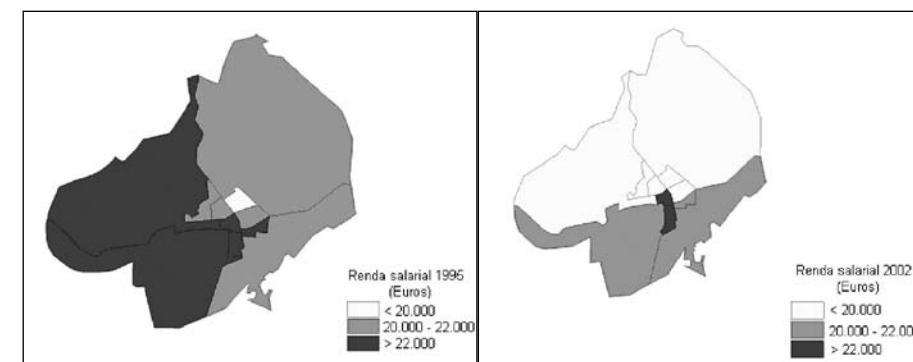


Figura 7. Manresa: renda salarial per seccions censals. 1995-2002.

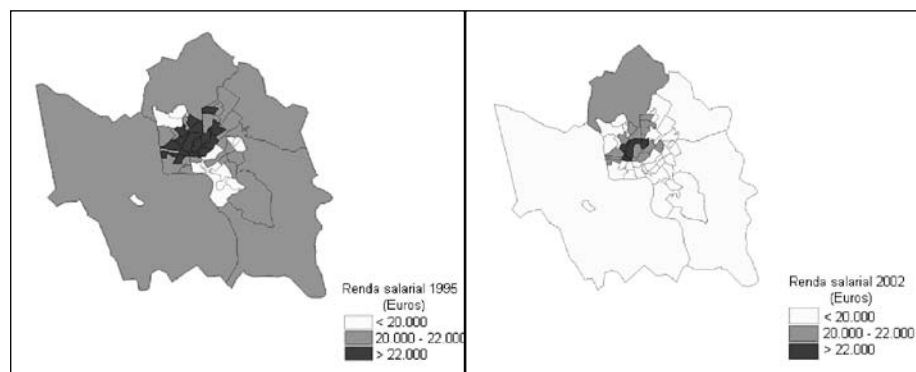
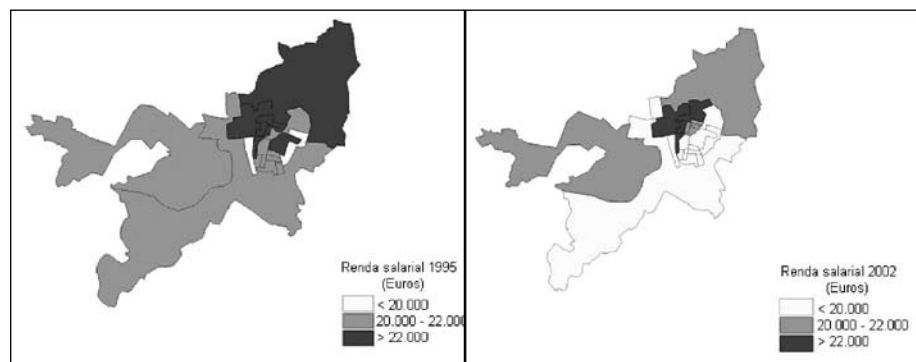


Figura 7. Vic: renda salarial per seccions censals. 1995-2002.



Font: Elaboració pròpia a partir de dades dels censos 1996-2001, EES95-02 i Institut Cartogràfic de Catalunya.

## 6. La mesura de la desigualtat

Un dels resultats destacats d'aquest estudi és l'homogeneïtat de les rendes salarials a nivell comarcal per Catalunya. Ja hem comentat que el rang de la distribució de la renda salarial era reduït, més entre les comarques que entre els municipis d'Osona. Ara bé, les dades presentades i analitzades fins ara s'obtenen agregant les unitats espacials que hem utilitzat, les seccions censals. En aquest context, té especial interès analitzar el grau de desigualtat que presenta la distribució de la renda salarial als diferents àmbits territorials. La mesura de la desigualtat és un tema que ha anat adquirint cada vegada més atenció en els últims deu anys. A l'Estat espanyol, els estudis sobre la desigualtat entre comunitats autònomes

o entre províncies han proliferat, animats en part per la intenció d'avaluar els efectes de les polítiques regionals portades a terme per la Unió Europea.<sup>5</sup> A Catalunya, també s'ha desenvolupat una literatura orientada a analitzar les disparitats econòmiques entre comarques o les desigualtats entre districtes i barris a l'àrea metropolitana de Barcelona. Destaquen, entre d'altres, les aportacions de Garcia i Soy (1990), Arcarons *et al.* (1998), Segarra i Allepús (1996) i Duro (2000, 2004). També cal esmentar estudis de l'Ajuntament de Barcelona, entre d'altres, Oliver i Trullen (1994) o Ajuntament de Barcelona (2007).

Per altra banda, la unitat espacial utilitzada en aquest estudi, la secció censal, permet calcular també una descomposició de la desigualtat en dos components: el component «inter», que mesura la desigualtat entre les unitats (comarques o municipis), i el component «intra», que mesura la desigualtat dins de cada unitat. Aquesta descomposició permet quantificar l'heterogeneïtat que es dona dins de cada àmbit geogràfic considerat.

L'homogeneïtat de les rendes salarials comarcals i municipals amaga el fet que dins de cada comarca i dins de cada municipi hi ha zones amb situacions econòmiques divergents. El procés d'agregació actua diluint les diferències entre els municipis de les comarques i les seccions de les ciutats. És per això que aquest apartat presenta els diversos índexs existents per la mesura de la desigualtat i presenta els resultats i la descomposició resultant.

Un índex de desigualtat és una representació numèrica escalar de les diferències entre unitats sobre alguna variable relacionada amb el benestar. El seu càlcul requereix especificar quines són les unitats, quina variable es mesura i quin mètode d'agregació es fa servir. En el nostre cas, la variable utilitzada és la renda salarial per ocupat. Les unitats espacials mínimes són sempre les seccions censals. Aquestes permeten diversos nivells d'agregació. En primer lloc, es poden agregar totes les seccions censals de cada municipi. En segon lloc, es poden agrupar tots els municipis de cada comarca. A l'últim, podem agregar totes les comarques per obtenir una mesura per tot Catalunya.

La literatura sobre la mesura de la desigualtat ha generat un ampli ventall d'índexs amb propietats diferents.<sup>6</sup> Tots ells poden enquadrar-se en tres enfocaments. L'enfocament normatiu parteix de la definició d'una funció de benestar social. Una funció com aquesta ordena els estats de la societat d'acord amb les preferències dels ciutadans. Les propietats de la funció són les que determinen els índexs de desigualtat corresponents. El segon enfocament està basat en la teoria de la informació i en el concepte d'entropia. L'entropia d'un sistema és el nivell de des-

5. Per exemple, CUADRADO, J. R. «Las disparidades regionales en la Comunidad Europea y en España». *Economía Pública* (1992), p. 107-122. MAS, M.; MAUDOS, J.; PÉREZ, F.; URIEL, E. «Disparidades regionales y convergencia en las comunidades autónomas». *Revista de Economía Aplicada*. Núm. 4 (1994), p. 129-148. VILLAVÉRDE, J. «Desigualdades provinciales en España, 1955-1991». *Revista de Estudios Regionales*. Núm. 45 (1996), p. 89-108. VILLAVÉRDE, J. (coord.). *Competitividad regional en la Unión Europea ampliada*. Instituto de Estudios Fiscales, 2004. CUADRADO, J. R., GARRIDO, R. «¿Hacia una nueva periferia en Europa?». *Papeles de Economía Española*. Núm. 107 (2006).

6. Els lectors interessats poden consultar, per exemple, COWELL, F. *Measuring Inequality* (2008), accessible a text complet a: <[http://darplse.ac.uk/papersdb/Cowell\\_measuringinequality3.pdf](http://darplse.ac.uk/papersdb/Cowell_measuringinequality3.pdf)> (consulta: octubre 2008).

ordre del sistema. Aquesta noció, que té els seus orígens en la biologia, ha generat també un conjunt d'índexs que es poden aplicar per la mesura de la desigualtat d'una distribució. A l'últim, i en part per sistematitzar els altres enfocaments, l'enfocament positiu o estructural parteix de considerar primer les propietats que ha de complir un índex per, després, desenvolupar-lo.

Hem utilitzat la família d'índexs generalitzats d'entropia (IGE) per mesurar la desigualtat. L'expressió general dels IGE és:

$$E_{\theta} = \frac{1}{\theta^2 - \theta} \left[ \sum_{i=1}^n w_i (y_i / \bar{y})^{\theta} - 1 \right]$$

El paràmetre  $\theta$  és un nombre real que pot prendre qualsevol valor i que especifica el pes que s'atorga a cada part de la distribució. La variable  $y$  és la que caracteritza cada unitat, aquí, la renda salarial, i  $\bar{y}$  és la seva mitjana.  $n$  mesura el nombre d'unitats que considerem (comarques, municipis). La variable  $w_i$  pondera el pes de cada unitat: atès que les agrupacions que fem consideren unitats molt diferents, cal ponderar el seu pes a l'hora de calcular l'índex. Per ponderar, hem utilitzat el nombre d'ocupats amb salaris assignats.

Els IGE presenten alguns avantatges remarcables: compleixen totes les propietats exigides en l'enfocament positiu, permeten obtenir altres índexs relacionats,<sup>7</sup> i, a l'últim, són índexs descomponibles que s'adeqüen al nostre objectiu de separar els components «inter» i «intra» de la desigualtat.

La taula 7 presenta els resultats per als dos períodes, considerant totes les seccions censals de Catalunya i agrupant-les per comarques, per a tres valors del paràmetre  $\theta$ .<sup>8</sup> Estem descomponent la desigualtat total en la suma d'un component «inter», que capta les diferències entre les comarques i un component «intra», dins de les comarques.

Total			
Paràmetre	1995	2002	Variació
-2	0,0062	0,0085	38,3%
1	0,0066	0,0093	40,9%
2	0,0068	0,0097	42,7%
Entre comarques			
-2	0,000426	0,000370	-13,2%
1	0,000428	0,000371	-13,3%
2	0,000428	0,000371	-13,3%

7. Per  $\theta = 1$  obtenim l'índex de Theil. Per  $\theta = 2$  tenim un índex ordinalment equivalent al d'Herfindhal. Per valors de  $\theta < 0$  tenim índexs ordinalment equivalents als de Dalton i Atkinson.

8. En tots els índexs presentats hem ponderat pel nombre d'ocupats per als quals tenim informació salarial.

Component entre/total %			
-2	6,9%	4,3%	
1	6,5%	4,0%	
2	6,3%	3,8%	

Font: Elaboració pròpia, EES 95, EES 02 i censos 1996-2001.

Es pot apreciar que la desigualtat total ha augmentat, independentment del valor del paràmetre considerat. Menys del 7% de la desigualtat es deu a diferències entre les comarques; la resta, més del 93%, es produeix dins de les comarques. Aquests resultats reforcen la idea que la renda salarial és bastant homogènia quan comparem les comarques i que les grans diferències apareixen dins d'aquestes. Es pot apreciar a més que la desigualtat entre les comarques s'ha reduït, cosa que ha suposat un augment del percentatge del component «intra».

Total			
Paràmetre	1995	2002	Variació
-2	0,0021	0,0029	36,8%
1	0,0023	0,0030	32,4%
2	0,0023	0,0031	31,0%
Entre municipis			
Paràmetre	1995	2002	Variació
-2	0,000744	0,001019	37,0%
1	0,000731	0,001078	47,4%
2	0,000729	0,001105	51,6%
Component entre/total %			
Paràmetre	1995	2002	
-2	34,8%	34,9%	
1	32,1%	35,7%	
2	31,1%	36,0%	

Font: Elaboració pròpia, EES 95, EES 02 i censos 1996-2001.

La taula 8 presenta els resultats de la comarca d'Osona i els seus municipis, per als dos períodes i per a tres valors del paràmetre. La desigualtat total ha augmentat a Osona, tot i que menys que a Catalunya. Per altra banda, les diferències entre els municipis també han augmentat. Aquests resultats s'obtenen independentment del valor del paràmetre que tinguem en compte. Un altre cop, el component «intra», aquí a dins dels municipis, és el component més gran de la desigualtat; més del 60% de la desigualtat mesurada la trobem a dins dels municipis, tot i que aquest percentatge s'ha reduït lleugerament entre 1995 i 2002.

	Paràmetre	-2	1	2
<b>Igualada</b>	1995	0,0019	0,0017	0,0017
	2002	0,0032	0,0030	0,0030
	Variació	74,3%	73,9%	74,2%
<b>Manlleu</b>	1995	0,0020	0,0022	0,0022
	2002	0,0026	0,0026	0,0027
	Variació	24,9%	23,0%	22,3%
<b>Manresa</b>	1995	0,0041	0,0041	0,0041
	2002	0,0037	0,0037	0,0037
	Variació	-8,5%	-8,4%	-8,3%
<b>Vic</b>	1995	0,0041	0,0044	0,0045
	2002	0,0050	0,0052	0,0053
	Variació	20,5%	17,4%	16,6%

Font: Elaboració pròpia, EES 95, EES 02 i censos 1996-2001.

La taula 9 presenta els resultats de les quatre ciutats que hem estudiat, per als dos períodes i per als tres valors del paràmetre. El 1995, els índexs de desigualtat més grans corresponen a Vic i Manresa, per aquest ordre, essent el d'Igualada el menor. El 2002, els de Vic continuen essent els més grans juntament amb els de Manresa, tot i que la diferència entre ells ha augmentat. L'augment dels índexs d'Igualada, molt significatiu, els ha situat per sobre dels de Manlleu. Només Manresa ha experimentat una reducció dels índexs. A les ciutats osonenques l'augment s'ha situat entre el 16 i el 20% a Vic i entre el 22 i el 25% a Manlleu.

## 7. Conclusions

Aquest estudi analitza la distribució de la renda salarial a la comarca d'Osona, comparada amb la resta de comarques de Catalunya, i als dos municipis més poblats, comparats amb les capitals de les comarques del Bages i l'Anoia, i presenta mesures sobre la desigualtat d'aquestes distribucions utilitzant una nova base de dades. Les dades s'han obtingut enllaçant informació sobre salaris obtinguda de l'Enquesta d'Estructura Salarial i dades poblacionals obtingudes dels censos. Les principals conclusions obtingudes poden sintetitzar-se de la següent manera:

La distribució de la població i l'ocupació a Catalunya mostra una forta concentració que durant el període analitzat ha augmentat: 17 de les 41 comarques concentren més del 90% de la població i l'ocupació. El període es caracteritza per un augment molt significatiu del nombre d'ocupats, superior al de la població, que ha augmentat les taxes d'activitat i d'ocupació. Les rendes salarials comarcals són força homogènies, amb diferències màximes properes als 3.500 euros.

La renda salarial en termes reals s'ha reduït durant el període, a Catalunya, a totes les comarques i també a la majoria dels municipis considerats. La reducció es mou entre un 10 i un 2%, segons els àmbits geogràfics considerats.

La reducció de la renda salarial en termes reals ha modificat la posició relativa de les comarques. A la part superior de la distribució, el 1995 s'hi troben només tres de les comarques més poblades i amb més ocupació (el Maresme, el Barcelonès i el Garraf) i cinc comarques pirinenques. El 2002, de les comarques més poblades, només el Vallès Occidental s'ha afegit al grup situat per sobre de la mitjana de Catalunya.

La comarca d'Osona se situa, en els dos períodes, per sota de la mitjana catalana, però entre 1995 i 2002 ha millorat la seva posició relativa, que ha passat del 97,7% al 99,5% de la mitjana. La comarca del Bages, per sota de la mitjana, ha mantingut la distància amb aquella; i la de l'Anoia, per sota de la mitjana, ha augmentat la distància.

En relació a la distribució als municipis d'Osona, observem que el rang de la distribució municipal a Osona és més gran que el de les comarques i, a més, ha augmentat en el període. Dels municipis més poblats, Centelles, Vic i Taradell se situen l'any 1995 per sobre de la mitjana comarcal. Entre 1995 i 2002, la renda salarial a Torelló s'ha reduït menys que a Osona i això ha millorat la seva posició relativa, situant-se per sobre. El 1995 només dos dels municipis més poblats (Centelles i Vic) es troben per sobre de la mitjana de Catalunya. El 2002, també Torelló se situa per sobre de la mitjana catalana. Destaca la important reducció a Roda de Ter, superior també a l'experimentada per Catalunya.

Pel que fa a les quatre ciutats analitzades, mostren una evolució de la població divergent: Vic va créixer més que Catalunya; Igualada i Manlleu, menys; Manresa va experimentar una reducció. Tot i així, totes quatre van experimentar un important creixement del nombre d'ocupats, en línia amb el de Catalunya.

Totes quatre ciutats mostren una reducció de la renda salarial propera a la de Catalunya, tot i que va ser superior a Igualada i a Vic i inferior a Manlleu i a Manresa. Les reduccions a Manresa i a Igualada van ser més grans que les de les comarques corresponents. Les reduccions a Manlleu i a Vic van ser inferiors a les de la comarca.

En relació a la distribució de la renda salarial a les ciutats, observem importants diferències entre seccions censals, especialment a Manresa i a Vic. Les diferències entre la secció amb renda salarial més gran i més petita han augmentat a Igualada i a Vic i s'han reduït a Manlleu i a Manresa. A la banda baixa de la distribució, el 1995 destaquen les diferències a Igualada i Vic, superiors al 14% de la mitjana de la ciutat. El 2002 aquestes diferències han augmentat a totes les ciutats i especialment a Vic (21,43%) i a Igualada (18,73%). Per l'altra banda de la distribució, el 1995 destaquen Vic i Manresa amb diferències entre la secció amb renda salarial més alta i la mitjana del 23,58% a Vic i del 22,68% a Manresa. El 2002, aquesta diferència encara s'ha fet més gran a Vic (27%).

La reducció de la renda salarial ha afectat de forma diversa les seccions censals de les ciutats. Així, trobem dues seccions (una a Igualada i una a Manlleu) que han experimentat un augment de la renda salarial. Les reduccions més importants s'han produït a seccions d'Igualada (18,73%) i Vic (17,87%).

La desigualtat mesurada de les rendes salarials ha augmentat a Catalunya. Més del 93% de la desigualtat correspon a diferències dins de les comarques. A més,



la desigualtat entre comarques s'ha reduït, i han augmentat aquestes desigualtats dins de les comarques.

La desigualtat de la renda salarial a Osona també ha augmentat, tot i que menys que a Catalunya. La desigualtat entre els municipis també ha augmentat, entre un 37 i un 51%, segons el valor del paràmetre que considerem. El component «intra», la desigualtat dins dels municipis, suposa més del 63% de la desigualtat total.

Els índexs de desigualtat més grans corresponen a les ciutats de Vic i Manresa el 1995 i el més petit, a Igualada. Només Manresa ha experimentat una reducció de la desigualtat. A Manlleu i a Vic, la desigualtat ha augmentat entre un 16 i un 25%. Igualada ha experimentat un fort augment de l'índex. Manlleu és el municipi amb menor desigualtat el 2002.

## 8. Bibliografia

Ajuntament de Barcelona. *Índex de capacitat econòmica familiar a la ciutat de Barcelona II*. 1999.

Ajuntament de Barcelona. *Distribució territorial de la Renda Familiar a Barcelona*. 2007.

Ajuntament de Barcelona. Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona. *Índex de capacitat econòmica familiar a la ciutat de Barcelona*. 1991.

ARCARONS, J.; LURIA, J.; TARRACH, A.; POVEDA, C. *Estimació de l'indicador de Renda Familiar Disponible de les Comarques i els Municipis de Catalunya. 1989-1995*. Barcelona: Direcció General de Programació Econòmica, Generalitat de Catalunya, 1998.

ATKINSON, A. B.; BOURGUIGNON, F. *Handbook of Income Distribution*. Amsterdam: Elsevier, 2000.

BIVAND, R. S. «Spatial econometrics functions in R: classes and methods». *Journal of Geographical System*. Núm. 4 (2002), p. 405-421.

CLIFF, A.; ORD, J. K. *Spatial autocorrelation*. Pion, London, 1973.

COWELL, F. *Measuring Inequality*. 3d ed. Oxford: Phillip Allan, 2000.

— «Measurement of Inequality». A: ATKINSON, A. B.; BOURGUIGNON, F. *Handbook of Income Distribution*. Amsterdam: Elsevier, 2000.

CUADRADO, J. R. «Las disparidades regionales en la Comunidad Europea y en España». *Economía Pública*. (1992), p. 107-122.

CUADRADO, J. R.; GARRIDO, R. «¿Hacia una nueva periferia en Europa?» *Papeles de Economía Española*. Núm. 107 (2006).

DACEY, M. F. «Similarities in the area distributions of houses in Japan and Puerto Rico». *Area*. Vol. 3 (1969), p. 33-57.

DURO, J. A. «La desigualtat comarcal de la renda a Catalunya: mesura i altres aspectos d'interés». *Nota d'Economia*. Núm. 67 (2000).

— «Polarització comarcal de rendes a Catalunya». *Nota d'Economia*. Núm. 80 (2004).

EUROPEAN COMMUNITIES. *Employment in Europe 2007*. 2007.

GARCIA, J.; SOY, A. *Estimació de la renda de les comarques i els principals municipis de Catalunya*. Barcelona: Diputació de Barcelona, 1990.

KATZ, F. L.; AUTOR, D. «Changes in the wage structure and earnings inequality». A: ASHENFELTER, O.; LAYARD, R.; CARD, D. *Handbook in Labor Economics*. Vol 3. Amsterdam: Elsevier, 1999.

MAS, M.; MAUDOS, J.; PÉREZ, F.; URIEL, E. «Disparidades regionales y convergencia en las comunidades autónomas». *Revista de Economía Aplicada*. Núm. 4 (1994), p. 129-148.

OLIVER, J.; TRULLEN, J. *La renda de Barcelona 1979-1987: de la crisi a l'expansió*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 1994.

SEGARRA, A.; ALLEPÚES, J. «Convergència i distribució comarcal de la renda a Catalunya: 1979-1991». *Revista Econòmica de Catalunya*. Núm. 30 (1996).

SERRANO, L. «Factores de crecimiento regional». A: VILLAVERDE J. (coord.). *Competitividad regional en la Unión Europea ampliada*. Instituto de Estudios Fiscales, 2004.

VILLAVERDE, J. «Desigualdades provinciales en España, 1955-1991». *Revista de Estudios Regionales*. Núm. 45 (1996), p. 89-108.

— (coord.). *Competitividad regional en la Unión Europea ampliada*. Instituto de Estudios Fiscales, 2004.

## Annex

Taula 1. Correspondència professions del cens i ocupacions CNO 94.			
	Professions del cens		Ocupacions CNO 94
1	Personal directiu de les empreses i administracions públiques	1	Directors
		2	Professions 2n cicle
2	Tècnics i professionals, científics i intel·lectuals	2	Professions 1r cicle
3	Tècnics i professionals de suport	3	Tècnics de suport
4	Empleats administratius	4	Administració
5	Treballadors de serveis i venedors de comerç	5	Serveis, seguretat i comerç
6	Treballadors qualificats en activitats agràries i pesqueres	6	Qualificats
6	Artesans i treballadors de les indústries i la construcció		
7	Operadors d'instal·lacions, maquinària i muntadors	7	Operadors maquinària
8	Treballadors no qualificats	8	No qualificats de serveis
		8	Peons

Taula 2. Correspondència branques d'activitat del cens i CNAE 93.

Branques d'activitat del cens	CNAE 93
Agricultura, ramaderia caça i silvicultura	No disponible
Pesca	No disponible
Indústries extractives	C
Indústries manufactureres	D
Producció i distribució d'energia elèctrica, gas i aigua	E
Construcció	F
Comerç; reparació de vehicles de motor, motocicletes i ciclomotors, i articles personals i d'ús domèstic	G
Hoteleria	H
Transport, emmagatzematge i comunicacions	I
Mediació financera	J
Activitats immobiliàries i de lloguer, serveis empresarials	K
Administració pública, defensa i Seguretat Social	No disponible
Educació	M
Activitats sanitàries i veterinàries; serveis socials	N
Altres activitats socials i de serveis prestats; serveis personals	O
Llars que ocupen personal domèstic	No disponible
Organismes extraterritorials	No disponible

Figura 1. Municipis d'Osona.

1	Alpens	26	Sant Boi de Lluçanès
2	Balenyà	27	Sant Hipòlit de Voltregà
3	El Brull	28	Sant Julià de Vilatorrada
4	Calldetenes	29	Sant Martí d'Albars
5	Centelles	30	Sant Martí de Centelles
6	Collsuspina	31	Sant Pere de Torelló
7	Espinelves	32	Sant Quirze de Besora
8	Folgueroles	33	Sant Sadurn d'Osormort
9	Gurb	34	Sant Vicenç de Torelló
10	Lluçà	35	Santa Cecília de Voltregà
11	Malla	36	Santa Eugènia de Berga
12	Manlleu	37	Santa Eulàlia de Riuprimer
13	Les Masies de Roda	38	Santa Maria de Besora
14	Les Masies de Voltregà	39	Santa Maria de Corcó
15	Montesquiu	40	Seva
16	Muntanyola	41	Sobremunt
17	Olost	42	Sora
18	Orís	43	Taradell
19	Oristà	44	Tavèrnoles
20	Perafita	45	Tavertet
21	Prats de Lluçanès	46	Tona
22	Roda de Ter	47	Torelló
23	Rupit i Pruit	48	Vic
24	Sant Agustí de Lluçanès	49	Vidrà
25	Sant Bartomeu del Grau	50	Viladrau
		51	Vilanova de Sau

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Institut Cartogràfic de Catalunya.

